

Томас Бернхард
СЕЧЕЊЕ ШУМА

Културна установа
Б Л Е С О К

ЕДИЦИЈА
с.р.
СОВРЕМЕН
Р О М А Н
своерачно

Copyright за македонското издание: © Културна установа Блесок, 2011.
Copyright of the translation: © S. Fischer Foundation by order of TRADUKI
Сите права се задржани.

Ниеден дел од оваа публикација не смее да биде репродуциран на кој било начин
без претходна писмена согласност на издавачот.

Наслов на оригиналот: Thomas Bernhard: „Holzfällen“
Copyright © Suhrkamp Verlag Frankfurt am Main 1984

Оваа книга е објавена со поддршка на ТРАДУКИ, мрежа за книжевност во која членуваат Министерството за европски и меѓународни работи на Република Австрија, Министерството за надворешни работи на Федеративна Република Германија, Фондацијата за култура Про Хелвеција од Швајцарија, КултурКонтакт од Австрија, Гете институт, Словенечката агенција за книга и Фондацијата С. Фишер.

traduki^T

CIP – Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

821.112.2-31

БЕРНХАРД, Томас

Сечење шума: една возбуда / Томас Бернхард; превод од германски Елизабета Линднер. -
Скопје : Блесок, 2011. - стр. 188 ; 21 см. (едиција *с.р.* ; кн. 15)

Превод на делото: Holzfällen / Thomas Bernhard. - Фусноти кон текстот.
- Белешка за авторот: стр. 171-173

ISBN 978-9989-59-341-3

I. Bernhard, Thomas види Бернхард, Томас

COBISS.MK-ID 86904330

Томас Бернхард

СЕЧЕЊЕ ШУМА
ЕДНА ВОЗБУДА

Превод од германски и поговор:
Елизабета Линднер

Културна установа
Б Л Е С О К
2011

Бидејќи еднаш не бев во состојба да
ги вразумам луѓето, помило ми беше
оддалечен од нив да бидам среќен.

Волтер

Додека сите го исчекуваа актерот кој им вети дека после изведбата на *Дивата патка* околу единаесет и пол ќе дојде на нивната вечера во уличката Генц, ги набљудував сопружниците Ауерсбергер токму од онаа стилска фотелја, на која во раните педесетти години речиси секојдневно бев седел, и си мислев дека беше фатална грешка да се прифати поканата на Ауерсбергерови. Дваесет години ги немав видено Ауерсбергерови и токму на денот на смртта на нашата заедничка пријателка *Јоана* ги сретнав на улицата *Грабен*¹ и без двоумење ја прифатив поканата за нивната *уметничка вечера*, како што Ауерсбергершките сопружници велеа за својата ноќна закуска. Дваесет години не сакав ништо да знам за сопружниците Ауерсбергер и дваесет години ги немав видено сопружниците Ауерсбергер и во овие дваесет години сопружниците Ауерсбергер ми предизвикуваа гадење со самото спомнување на нивното име од страна на трети, си мислев на стилската фотелја, а сега сопружниците Ауерсбергер ме конфронтираат со нивните и со моите педесетти години. Дваесет години им се тргав од патот на сопружниците Ауерсбергер, дваесет години не ги имав сретнато ни еден единствен пат и токму сега морав да ги сретнам на улицата Грабен, си мислев; и дека навистина тоа беше една поразителна глупост, токму на овој ден да одам на улицата Грабен и згора на тоа, како што ми прерасна во навика, но секако само откако се вратив од Лондон во Виена, повеќе пати наваму и натаму да ја минувам улицата Грабен, каде што можев да сметам на тоа дека еднаш ќе морам да ги сретнам Ауерсбергерови, а и не само Ауерсбергерови, туку и сите оние други луѓе кои ги одбегнував во последниве децении, а со кои во педесеттите години имах едно интензивно, како што Ауерсбергерови имаа обичај да велат, едно интензивно *уметничко сообраќање*; ама од кое јас уште пред чет-

1. Der Graben – една од најпознатите улици со луксузни продавници и локали во центарот на Виена. (заб. прев.)

вртина век се откажав, значи точно во периодот кога побегнав од Ауерсбергероци и заминав во Лондон, бидејќи раскрстив со сите овие виенски луѓе од тоа време, како што се вели, не сакав ниту да ги видам и не сакав да имам апсолутно ништо со нив. Да се оди по улицата Грабен не значи ништо друго, освен директно да се влезе во виенскиот општествен пекол и да се сретнат токму оние луѓе кои не сакам да ги сретнам, чие појавување до денес ми предизвикува најразлични телесни и духовни грчеви, си мислев седејќи на стилската фотелја, и токму од овие причини во последниве години при моите посети доаѓајќи од Лондон во Виена ја избегнував улицата Грабен и одев по други патишта, исто така не одев по улицата Колмаркт, се разбира исто така не одев по улицата Кернтнер, уличката Шпигел ја избегнував исто како и уличката Шталбург и уличката Доротеен, а исто така и уличките од кои секогаш стравував, Волцајле и Оперн, каде толку често им запаѓав во стапица токму на оние луѓе кои отсекогаш најмногу сум ги мразел. Но, во последниве недели, си мислев на стилската фотелја, одненадеж имав огромна потреба да одам токму на улицата Грабен и на улицата Кернтнер, заради чистиот воздух и онаа одеднаш за мене многу пријатна претпладневна врвлица од луѓе која беше токму таму и токму на улицата Грабен и на улицата Кернтнер, можеби и затоа што конечно и одлучно сакав да побегнам, да избегам од повеќемесечното самување во својот вериншки² стан, од својата изолација која веќе ме отапуваше. Во последниве недели тоа го чувствував како духовно и телесно успокојување, да одам долж улицата Кернтнер и улицата Грабен, а значи и да одам натаму и повторно назад по улицата Грабен и улицата Кернтнер; одењето наваму-натаму им годеше и на мојата глава и на моето тело; небаре ова одење наваму-натаму по улицата Грабен и по улицата Кернтнер беше она најнеопходното за мене, па во последните недели *секојдневно* шетав нагоре и потоа повторно надолу по улицата Грабен и улицата Кернтнер; искрено кажано, после повеќемесечна духовна и телесна изнемоштеност одеднаш на улицата Кер-

2. Währinger, од Währing – населба во Виена (заб. прев.)

нтнер и на улицата Грабен повторно се вратив во погон и си дојдов на себе; ме освежуваше кога одев нагоре по улиците Кернтнер и Грабен и повторно назад; *само обично шетање наваму-натаму*, си мислев притоа, а сепак беше повеќе од тоа; постојано си велев дека е само обично шетање наваму-натаму, но навистина ме поттикна на размислување, навистина ме поттикна на филозофирање, навистина ме поттикна повторно да се занимавам со филозофија и литература, кои толку долго време беа потиснати, да, усмртени во мене. Токму оваа долга зима што разболува, а која за голема несреќа, како што сега сметам, ја минав во Виена, а не како минатите во Лондон, го усмрти сето она литерарно и сето она филозофско во мене, си мислев на стилската фотелја; преку тоа шетање наваму-натаму низ улицата Грабен и улицата Кернтнер повторно се оспособив самиот себеси, а навистина онаа виенска состојба на духот, која одеднаш можев да ја опишам како *спасена состојба на духот*, ја сведував на уличната Грабен-Кернтнер-терапија, која си ја бев препишал уште во јануари. Овој стравотен град Виена, си мислев, кој повторно ме втурна во длабок очај и навистина во ништо друго освен во безизлезност, одненадеж станува двигател кој ја поттикнува мојата глава повторно да мисли, а моето тело да реагира како да е живо; од ден на ден во главата и телото го набљудував ова повторно оживување на сето она кое во текот на зимата беше изумрено; доколку во текот на целата зима на Виена ѝ ја префрлав вината за своето духовно и телесно изумирање, така сега истата таа Виена беше онаа на која сум ѝ благодарен за своето повторно оживување. Значи, седев на стилската фотелја и ги фалев улицата Кернтнер и улицата Грабен и сопственото духовно и телесно закрепнување го сведував на својата улична Кернтнер и Грабен-терапија, на ништо друго, и си велев, според правилата во природата секако ќе мора да платам за оваа успешна терапија, и си мислев, тоа што ги сретнав сопружниците Ауерсбергер на улицата Грабен е цената за оваа успешна терапија, и си мислев, оваа цена е многу висока цена, но дека под одредени околности можеше да се случи да морам да платам уште повисока

цена од оваа, зашто на улицата Грабен можев да сретнам уште полоши луѓе од Ауерсбергершките, зашто, гледано сè на сè, Ауерсбергершките не се најлошите, барем не нај најлошите; но сепак е доволно лошо што на улицата Грабен ги сретнав токму сопружниците Ауерсбергер, си мислев во стилската фотелја. Еден јак човек и еден исто така јак карактер, си мислев, ќе ја одбиеше нивната покана, но јас не сум ниту јак човек, ниту пак јак карактер, напротив, јас сум најслабиот човек и најслабиот карактер кој е повеќе или помалку ставен на милост и немилост на сите луѓе. И повторно си мислев дека беше фатална грешка што ја прифатив поканата на сопружниците Ауерсбергер, зашто до крајот на својот живот не сакав да имам ништо повеќе со сопружниците Ауерсбергер и ете, одам по улицата Грабен и тие ми прозборуваат, прашуваат дали сум чул за смртта на Јоана, дека Јоана се обесила, а јас ја потврдувам, да, ја прифаќам нивната покана. Си мислев дека во еден миг станав сентиментален на најбесрамен можен начин, и дека сопружниците Ауерсбергер веднаш ја искористија оваа моја сентименталност и си мислев дека за својата покана исто така го искористија и самоубиството на нашата заедничка пријателка Јоана, која јас со брзина на молња ја прифатив, иако ќе беше поумно да ја одбиев оваа нивна покана; но за тоа немав време, си мислев на стилската фотелја, тие *ми прозбореа одзади* и го кажаа она што веќе го знаев, имено дека Јоана се обесила, во Килб, во куќата на нејзините родители, и дека ме покануваат на вечера, на една *потполно и целосно уметничка вечера*, како што сопружниците Ауерсбергер сосема јасно потенцираа, *со сите пријатели од порано*, рекоа. Тие навистина веќе беа тргнале да си одат од мене кога ја изрекоа поканата, си помислив, а веќе се беа оддалечиле и неколку чекори кога јас реков *да*, значи кога прифатив да дојдам на нивната вечера во уличката Генц, во овој одвратен стан. Сопружниците Ауерсбергер преку рацете имаа префрлено неколку кутии спакувани во хартија од познатите продавници од центарот на градот, а на себе ги носеа истите англиски мантили кои на себе ги имаа и пред триесет години кога одеа да ги завршат покупките во

центарот на градот, сè на нив беше како што би се рекло, *благороднички излитено*. Всушност, на улицата Грабен зборуваше само Ауерсбергерова, *композиторот наследник на Веберн*³, како што се вели, цело време ништо не ми прозбори, а со своето молчење секако сакаше да ме повреди, си мислев сега на стилската фотелја. Уште немале поим кога ќе биде погребот на Јоана во Килб, рекоа. Јас инаку денеска, кратко пред да излезам надвор, бев известен од страна на другарката од детството на Јоана во Килб, дека Јоана се обесила; оваа другарка, една килбска трговка со мешана роба, најпрвин не сакаше да ми каже по телефон дека Јоана *се обесила*, другарката на телефон рече дека *умрела*, но јас настојчиво ѝ тврдев дека Јоана *не умрела*, туку дека *се самоубила*, а таа, другарката, секако дека знаела и на кој начин, но не ми кажувала; луѓето од село се уште повоздржани отколку оние во градот, кога треба јасно да кажат дека *некој човек се самоубил*, ним им е најтешко да кажат на кој начин; веднаш помислив дека Јоана се обесила, и навистина, на трговката со мешана роба по телефон ѝ реков, *Јоана се обесила*, а тоа ја запрепасти трговката со мешана роба, таа рече само *да*. Луѓето како Јоана се бесат, реков по телефон, тие не се фрлаат стрмоглаво во река или пак од четврти кат, тие си земаат едно јаженце, вешто ја заврзуваат јамката и потоа си се пуштаат од бесилката. *Балерините, актерките*, ѝ реков на трговката со мешана роба по телефон, *се бесат*. Тоа што толку долго немав чуено ништо од Јоана, си мислев на стилската фотелја, уште многу одамна ми беше сомнително, нема ли еден ден да изврши самоубиство, измамената, напуштената, исмеаната, смртно повредената, често си помислував во последно време. Но, пред Ауерсбергерските на улицата Грабен *се правев*, демек ништо не знам за самоубиството на Јоана и им го одглумив своето то-

3. Anton Webern – 1883-1945, австриски композитор, ученик на Арнолд Шенберг. Во почетокот на XX век двајцата истовремено се откажуваат од тоналитетот во музиката, при што ја образуваат т.н. атонална музика. Во тоа време таа во академските кругови се цени, но јавноста ја одбива, бидејќи не е во согласност со музичкиот вкус на слушателите. (заб. прев.)

тално изненадување, а истовремено и потресеноста, иако во единаесет часот претпладне на улицата Грабен ниту бев изненаден од несреќниот случај, ниту пак потресен, зашто уште во седум часот утрината бев дознал за тоа, и навистина, со повеќекратното шетање наваму-натаму низ улиците Грабен и Кернтнер веќе полесно можев да го *поднесам*, да го издржам, самоубиството на Јоана, во овој студено-свеж грабенски воздух. Навистина, ќе беше подобро на ауерсбергершкото соопштение за самоубиството на Јоана да му се одземе дејството на тотално изненадување, на тој начин што ќе требаше веднаш да кажам дека веќе одамна знам дека Јоана се самоубила, па дури и како се убила, и точните околности требаше да им ги кажам, си мислев, а со тоа ќе им го одземев триумфот за нивното соопштение, кој тие навистина на најподмолен можен начин го искористија и секако уживаа во тоа, како што констатирав пред отворената продавница „Книце“; наместо да се преправам дека не знам ама баш ништо за смртта на Јоана, да глумам изненаден, дамлосан, најден во небрано од морбидната вест, јас Ауерсбергершките ги ставив во позиција на ненадејни преносители на лоши вести, што и според мојата природа во никој случај не можеше да биде моја намера, а што јас со својата невештина го предизвикав, со тоа што во моментот кога ги сретнав Ауерсбергершките се преправав дека не знам за смртта на Јоана, дека немам поим за ништо; немањето поим го глумев цело време додека стоев со Ауерсбергершките, иако повеќе или помалку веќе знаев сè за самоубиството на Јоана. Не знаев од каде тие знаеја дека Јоана се обесила, ама веројатно токму од трговката со мешана роба од Килб и сигурно другарката од Килб им го имаше кажано истото што и мене, ама *не толку многу колку на мене*, си мислев, инаку Ауерсбергершките ќе ми кажеа повеќе од она што веќе ми го кажаа за самоубиството на Јоана. Се разбира дека ќе бидат присутни на погребот во Килб, ми рече Ауерсбергерова, си мислев, а таа тоа го кажа така, небаре за мене не се подразбираше дека треба да одам на погребот на Јоана, небаре сега веднаш мораше да ми префрли дека јас, и покрај тоа што како и таа *веќе*

толку години, да, со децении бев близок пријател на Јоана, можеби нема да одам на погребот на Јоана, дека навистина би можел заради лична удобност да се извлечам од одењето на погреб кај Јоана, која ни беше пријателка на сите нас, а начинот на кој го кажа тоа и она што го кажа, си мислев, во суштина беше навистина навредливо, исто како и она дека без разлика на тоа што Ауерсбергерова ќе ме види на погребот во Килб, ама независно од тоа, таа уште денеска, тука и сега на улицата Грабен исто така ме кани за следниот вторник, значи на денот на погребот на Јоана, на својата уметничка вечера во уличката Генц. Вистината е дека Јоана ја запознав преку Ауерсбергер на една роденденска прослава за мажот на Јоана на плоштадот Себастијан во третиот реон⁴ пред повеќе од триесет години; тоа беше една таканаречена *прослава во ателје*, на која дојдоа речиси сите виенски уметници чие име беше познато. Мажот на Јоана беше еден таканаречен уметник за таписерии, значи ткајач на теписи, поранешен сликар кој во средината на шеесеттите за еден од своите теписи ја добил големата награда на Биеналето во Сао Паоло. Можеле сè да очекуваат од Јоана, само не дека ќе се самоубие, рекоа сопругниците Ауерсбергер на улицата Грабен и пред да продолжат понатаму со своите пакети дополнија дека си купиле *сè од Лудвиг Витгенштајн*, за да можат *одредено време да се занимаваат со Витгенштајн*. Веројатно Витгенштајн беше во најмалиот од нивните пакети, оној што висеше од десната подлактица на Ауерсбергер, си мислев. И повторно си мислев дека беше фатална грешка да се прифати поканата на Ауерсбергершките сопругници, зашто сите покани од тој вид ми се омразени и на ваквите *уметнички вечери* веќе со децении им се тргам од патот, бидејќи до својата четириесетта доволно често ги посетував и темелно ги запознав и не знам за ништо поодвратно. Навистина, ауерсбергершките покани воопшто не се смениле, си мислев седејќи на стилската фотелја, исти се како и во педесеттите, како пред триесет години, тогаш кога на крајот не са-

4. Bezirk – реон во секој голем град. Во Виена реоните обично се означуваат со бројки (прв, втор, трет...), но имаат и имиња. Вкупно има дваесет и три реони. (заб. прев.)

мо што навистина смртно ми здодеаја, туку и делумно ме споулавеа. Веќе дваесет години ти се омразени сопружниците Ауерсбергер, си мислев на стилската фотелја, а потоа ги сретнуваш на улицата Грабен и ја прифаќаш нивната покана и навистина во договореното време одиш во уличката Генц. Ем ги знаеш сите поканети на оваа вечера, ем и покрај тоа пак одиш таму. И си мислев дека за мене ќе беше подобро доколку вечерва, па и цела ноќ, си ги читав Паскал или Гогољ или Достоевски или Чехов, отколку да одам на одвратнава *уметничка вечера* во уличката Генц. Сопружниците Ауерсбергер ја уништија твојата егзистенција, твојот живот, те втурнаа во онаа стравотна состојба на духот и телото во почетокот на педесеттите, во твојата егзистенцијална катастрофа, во екстремна безизлезност која, на крајот на краиштата, тогаш те доведе и во Штајнхоф⁵, а ти пак одиш таму. Да не им завртеше грб во оној одлучувачки момент, ќе беше уништен од нив, си мислев. Најпрвин ќе те уништеа, а после ќе те сотреа, доколку не им побегнеш во последен момент, моментот што беше и одлучувачки. Да останев неколку дена подолго во нивната куќа во Марија Цаал, си мислев на стилската фотелја, тоа за мене ќе значеше сигурна смрт. Ќе те исцееа, си мислев на стилската фотелја, и ќе те фрлеа. Ги сретнуваш твоите грозни уништувачи и убијци на улицата Грабен и во еден миг стануваш сентиментален и оставаш да те поканат во уличката Генц, па уште и одиш таму, си мислев на стилската фотелја. А ќе беше подобро, си помислив повторно, да си ги читам својот Паскал или својот Гогољ или својот Монтењ или да го свирам Сати или Шенберг на стариот раштиман клавира. Шеташ низ улицата Грабен за да дишеш чист воздух и за повторно да се оживееш и баш им упаѓаш во раце на твоите поранешни уништувачи и сотирачи. Па уште и им велиш дека ѝ се радуваш на вечерта кај нив, на нивната *уметничка вечера*, која може да биде само невкусна, како и секоја вечер, како и сите вечери кај нив, на кои се сеќаваш. Само некој бескарактерен глупчо би можел да прифати една ваква покана, си мислев на стилската фотелја. Изминаа трие-

5. Steinhof – поранешна психијатриска болница во Виена. (заб. прев.)

сет години откако те намамија во својата замка, откако западна во нивната замка, си мислев на стилската фотелја. Изминаа триесет години, откако тие секојдневно те понижуваа и откако на некој бесрамен начин ти им се потчини, си мислев на стилската фотелја, триесет години откако повеќе или помалку *им се продаде* на најпонижувачки можен начин. Триесет години откако пред нив направи лудак од самиот себе, си мислев на стилската фотелја. А точно дваесет и шест години изминаа, откако им побегна (во последен момент). А дваесет години ги немаш видено и одненадеж сосема несвесно си одиш по улицата Грабен и им упаѓаш в раце и оставаш да те поканат во уличката Генц и уште одиш таму во уличката Генц, па уште и велиш дека се радуваш на нивната *уметничка вечера*, си мислев на стилската фотелја. Ауерсбергерова непрестајно зборуваше за *грандиозниот актер*, кој во онаа *Дива патка* го имал достигнато врвот на својата кариера, на секои петнаесетина минути утешувајќи ги гостите кои беа дојдени уште два часа пред полноќ, со едно по друго шише шампањско, што го празнеше во празните подадени чаши на сите тие повеќе или помалку одвратни гости. На себе го имаше жолтиот фустан кој веќе го знаев, можеби жолтиот фустан го имаше облечено *за мене*, си мислев, бидејќи пред триесет години постојано ѝ делев комплименти за тој фустан кој тогаш извонредно многу ми се допаѓаше на неа, додека сега воопшто не ми се допаѓаше, напротив, навистина ми се чинеше невкусен, и сега имаше црна кадифена јака наместо црвена како пред триесет години. Одново и одново Ауерсбергерова ги изговараше зборовите *грандиозен актер* и *величествена Дива патка*, со оној глас кој уште пред триесет години ми одеше на нерви, но тогаш, пред триесет години, мислев дека гласов што ми оди на нерви е интересен глас, додека овој глас сега не го сметам за ништо повеќе отколку за вулгарен и одвратен. Начинот на кој Ауерсбергерова велеше *најзначајниот актер воопшто и број еден од сите живи актери*, за мене не беше ништо друго освен одбивен. Никогаш не сум можел да ѝ го поднесам гласот, ама сега, кога тој глас уште згора на тоа станал стар и крескав, па уште и цело време

со доза на хистерија во него, а исто така беше навистина во најголема мера, како што се вели, отпеан и истрошен, така што ми стана неподносливо постојано да го слушам. Ауерсбергерова со овој глас некогаш го имаше пеено Пурсел, си помислив, *Песнарката на Ана Магдалена Бах*, а нејзиниот маж, мојот пријател, композиторот наследник на Веберн, како што секогаш велеа експертите, тогаш ја придружуваше на Стеинвејот, така што мене искрено кажано ми навиреа солзи. Тогаш имав дваесет и две години, бев вљубен во сето она што беше Марија Цаал и уличката Генц и пишував песни. Но сега ми се гадеше од одвратните слики во кои пред триесет години и самиот непромислено учествував. Тогаш со сопругниците Ауерсбергер на секои четиринаесет дена наизменично го менувавме престојот од Марија Цаал во уличката Генц и назад, со години, екстремно многу, си мислев на стилската фотелја, а за многу кратко време веќе имав испиено повеќе чаши шампањско. Набљудувајќи ја Ауерсбергерова си помислив седејќи на стилската фотелја, *таа* ти прозбори на улицата Грабен, а не маж ѝ, а ти веднаш ја прифати нејзината покана. *Тие тебе ти прозбореа одзади*, си мислев, веројатно извесно време те *набљудувале одзади и одеде зад тебе набљудувајќи те* па *во одлучувачкиот момент со брзина на молња* ти прозбореа. А јас, пак, пред многу години, си мислев во стилската фотелја, го набљудував Ауерсбергер, кој веќе триесет години не е ништо друго освен пијан, како тој и една за мене непозната, околу четириесетгодишна, навистина пропадната, да, очигледно запуштена жена со долга коса и износени кожни чизми, одат по улицата Ротентурм, го набљудував Ауерсбергер одејќи зад него, помалку или повеќе набљудувајќи од горе до долу сè на него и на неговата пријателка, цело време мислејќи се дали да му прозборам или не, па на крајот *не* му прозборев, мојот инстинкт ми велеше не смееш да му прозбориш, ако му прозбориш, ќе направи некоја одвратна забелешка и неколку дена ќе бидеш уништен, па не му прозборев, се совладав набљудувајќи го сè до долу, до плоштадот Шведен, каде тој со онаа жена исчезна во една стара зграда што беше пред распаѓање. Цело време ја

набљудував грдоста на неговите нозе кои беа вметнати во сиви традиционални чорапи со груба плетка, неговиот ѓд кој не беше во ритам со ништо друго освен со перверзијата, неговото косо теме. Многу добро си одговараше со својата тотално пропадната придружничка, веројатно уметница, истрошена пејачка, невработена подрумска актерка, како што си мислев тогаш, си мислев на стилската фотелја. На стилската фотелја се присетив дека потресен од гадење се завртев и отидов во правец на плоштадот Штефан, кога тие двајца исчезнаа во распаднатата зграда на плоштадот Шведен, навистина моето гадење од нив двајца отиде дотаму што морав да се завртам кон сидот пред кафулето *Аида* за да повратам; но тогаш погледнав во едно од многуте огледала од кафулето *Аида* и гледав директно во своето пропаднато лице и гледав во своето пропаднато тело и од себе самиот ми се гадеше многу повеќе отколку што ми се гадеше од Ауерсбергер и неговата придружничка, па повторно се завртев и што побргу можев заминав кон плоштадот Штефан и по улицата Грабен и по улицата Колмаркт и на крајот во кафулето *Ајлес*, за да му се нафрлам на купот весници, за да ја заборавам средбата со Ауерсбергер и со неговата придружничка и средбата со самиот себе, си мислев на стилската фотелја. Овој трик со кафулето *Ајлес* секогаш ми успеваше, влегував внатре, земав купче весници и се успокојував. А не мораше по секоја цена да биде кафулето *Ајлес*, исто и *Музеум* и *Бројнерхоф* секогаш имаа дејство. Како што другите одат во парк или во шума, така јас секогаш одев во кафуле, за да си го одвлечам вниманието и да се успокојам, целиот свој живот. Па така сопружниците Ауерсбергер веројатно подолго време ме беа набљудувале, пред конечно да ми прозборат, си мислев на стилската фотелја, исто како што јас тогаш на патот по улицата Ротентурм го бев набљудувал Ауерсбергер, веројатно со истата безобсирност, со истата инфамија, со истата нечовечност. Многу учиме кога ги набљудуваме луѓето одзади, а тие не знаат дека ги набљудуваме, а ние колку што е можно повеќе ги набљудуваме одзади и колку што е можно подолго не им прозборуваме во ова безобсирно и инфамно набљудување,